

van deze magt des satans! legt dan uwe vorige zorgeloosheid af! houdt het niet langer, stout, onbeschaamd, en vermetel tegen God, tegen Christus, tegen Zijn Woord en dienaren uit! maar laat u gevangen leggen en overtuigen, bij de Wet van God, dat gij een verstokt adderen-gebroedsel, en een onbekeerlijk volk zijt, wordt hierdoor dan, voor den Heere verootmoedigd! leert hier uwe schuld en zonden kennen! wendt u dan, in vurige en aanhoudende gebeden en smeekingen tot God! roept dag en nacht: *bekeert mij o God! dan zal ik bekeerd zijn.* Brengt mij tot Christus! want ik, verdoemelijk, onmagtig, ellendig zondaar, kan er zelve niet komen. Wij weten, noch kunnen daar niet meer van zegen Toehoorders! dan het gene wij nu, al zoo menigmaal gezegd hebben. Gij Nederlanders! gij Rijnzaterwouders! zijt van God schandelijk afgeweken, en gij moet, van stonden aan, tot Hem wederkeeren; en op voorwaarde van geloof en bekeering, vergaving van alle uwe misdaden ontvangen, of gij zult allen, zonder onderscheid den dood sterven, en eeuwig verloren gaan; want *God de tijden der onwetenheid overgezien hebbende, verkondigt nu allen menschen alomme, dat zij zich bekeeren. Amen!*

BIDDAGS-PREDIKATIE.

UIT

S P R E U K E N. I: 24 — 28.

Vers. 24 *Dewijl Ik geroepen heb, en gij lieden geweigerd hebt, mijne hand uitgestrekt heb, en daar niemand was die opmerkte;*

Vers 25. *En hebbet al mijnen raad verworpen, en mijne bestraffing niet gewild;*

Vers 26. *Zoo zal Ik ook in u lieder verderflagchen; Ik zal spotten, wanneer uwe vreeze komt;*

Vers 27. *Wanneer uwe vreeze komt, gelijk eene verwoesting, en uw verderf aankomt als een werfelwind; waneer u benaauwdheid en angst overkomt:*

Vers 28. *Dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden; zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zij zullen Mij niet vinden.*

Het zijn gansch merkwaardige woorden, die wij vinden bij den Profeet Nahum Kap. I: 3, alwaar hij zegt: *de Heere is lankmoedig, doch van groote kracht; en Hij houdt den schuldigen, geenszins onschuldig.* — Nahum voegt hier twee groote en voorname deugden, in God, den Heere te zamen, en vertoont Hem aan ons als, aan den eenen kant zeer lankmoedig en barmhartig; en aan den anderen kant, zeer regtvaardig en heilig. — Beide deugden, die in God, den Heere, op de aller volmaakste wijze gevonden worden; en door welke Hij zich, in alle tijden, zeer aan de menschen kinderen heeft bekend gemaakt; en zich van hen heeft doen eerbiedigen. Zijne lankmoedigheid aanbelangende, daar is niemand, die God regt

kent, die Hem niet kent, voor een zeer lankmoedig en goedertieren God. — Immers, deze Zijne lankmoedigheid, straalt bijzonderlijk hier in door, dat Hij den zondigen mensch, zoo lang verdraagt, en met de uiterste goedertierenheid behandelt. — In plaats van eenen zondaar aanstonds naar verdiensten te straffen, gelijk Hij zou kunnen doen, zoo oefent God omtrent zoo eenen, eerst menigvuldige blijken, van Zijne lankmoedigheid; Hij brengt geen schielijk of haastig oordeel over hem, maar Hij verleent hem eerst alle middelen van bekeering en genade. — Dit hebben zelfs de Heidenen, bij het geringe schemer-licht der reden, gesterkt door de ondervinding, zeer gemakkelijk kunnen zien en bekennen, leerende van het Goddelijk Opper-wezen, dat het Zijnen toorn en gramschap niet dan zeer langzaam gewoon is te doen komen, en over de kwaaddoeners uit te storten. — Van welke waarheid ons de Heilige Schri't nogtans, veel duidelijker openbaring doet, ons alom met woorden en voorbeelden leerende, dat God de Heere gemeenlijk in alle Zijne oordeelen zeer langzaam te werk gaat, en die niet uitvoert, dan na eerst menigvuldige en velerhande blijken, van Zijne lankmoedigheid te hebben gegeven, in de zondaars te verdragen, en allerhande middelen tot hunne bekeering in het werk te stellen. Maar hoe lankmoedig God ook is, in de zondaars en goddeloozen voor eenen tijd te verdragen, en hen langs alle wegen, tot bekeering te roepen; zoo is Hij, aan den anderen kant, naar het getuigenis van Nahum, ook een God *van groote kracht, die den schuldigen geenszins onschuldig houdt*. — Hiermede doet de profeet ons eene beschrijving, van Gods almogende sterkte en regtvaardigheid, die van Hem geoefend worden in het straffen van zondaars en goddeloozen, die Hij eenigen tijd te vergeefs in Zijne lankmoedigheid heeft gedragen, en langs alle wegen tot bekeering vermaand en geroepen. — Wanneer deze desnietteenstaande, evenwel in hunne goddeloosheid en onbekeerlijkheid blijven volharden, en den rijkdom van des Heeren lankmoedige genade blijven versmaden en verachten; dan is het dat Gods lankmoedigheid eensklaps wordt omgekeerd, in regtvaardigen toorn en grimmigheid; dan trekt de Aller-

hoogste God Zijne sterkte aan, en toont dat Hij een God is van groote kracht en mogendheid, in het straffen van hardnekkige en onbekeerlijke zondaars. — Ja, dan betoont Hij zich een regtvaardig God te zijn, die den schuldigen geenszins onschuldig houdt, maar die hem vergeldt naar zijne werken. — Zoo groot en luisterrijk te voren Zijne lankmoedigheid was, zoo luisterrijk en groot is nu ook wederom Zijn grimmig en regtvaardig oordeel; dan komt de Heere, en Hij verbreekt den zondaar, welke Hij zoo menigmaal vermaand had, nu zeer schielijk, zoodat er geene herstelling, noch genezing aan is. — Wij zouden u deze handelwijs des Heeren, met menigvuldige voorbeelden kunnen bevestigen; maar wij houden het tegenwoordig voor genoeg, uwen aandacht slechts te wijzen, tot het luisterrijke voorbeeld van onzen Tekst. Daar is het dat ons Gods Zoon ontmoet, onder het zinnebeeld van de Opperste Wijsheid, vertoonende aan de zondaars en goddeloozen, aan den eenen kant Zijne groote lankmoedigheid en verdraagzaamheid, die Hij omtrent hen gebruikt had, met hen op allerhande wijzen, eenen geruimen tijd tot bekeering te roepen en te noodigen; aan den anderen kant Zijne regtvaardigheid en het rampzalig wraak-oordeel, dat Hij nu over hen zoude uitstorten, nadat Hij hen zoo langen tijd te vergeefs verdragen, en tot bekeering aangezocht had. — Hoort Hem te dien einde zelve spreken, geliefden! *dewijl Ik geroepen heb, zegt Hij tot de goddeloozen, en gijlieden enz.*

Wij hebben reeds gezegd dat deze de woorden zijn van den Zone Gods, den Heere Christus; die wordt ons hier van Salomon verbeeld, als de Opperste Wijsheid, die nu reeds hier op de aarde in het vleesch verschenen was, om alle zondaars en zondaresen, tot hare gemeenschap te noodigen, ten einde zij toch met haar in een verbond zouden komen, en haar door het geloof aannemen en omhelzen, met verlatting van de slechtigheden der wereld en der zonde, als door welke zij voor eeuwig ten hoogste ongelukkig en rampzalig zouden worden. — Leest ten dien einde het vorige 20 en volgende verzen; daar schrijft Salomon: *De Opperste wijsheid roept overluid enz.* Ziet! zoo wordt ons Gods Zoon hier dan nu vertoond,

als op de ernstigste en vriendelijkste wijze, alle zondaren en zondarissen die nog onbekeerd, en geheel van Hem vervreemd waren, vermanende en tot Zijne zalige gemeenschap noodigende. — Doch, had deze noodiging van de Opperste Wijsheid, den Zone Gods, nu omtrent alle degenen, aan welke dezelve geschiedde eenen gewenschten uitslag? — Neen, gansch niet geliefde! het was er wel verre van daan; verre de grootste hoop was hier weigerig, die roepende noodiging te hooren, maar sloeg dezelve geheel in den wind, versmadende en verachtende dus deze rijkdom van der Opperste Wijsheid goedertierene genade, die hen tot bekeering had moeten leiden. Weshalve deze dan nu genoodzaakt was, hare tot dus lang te vergeefs gebruikte lankmoedigheid, in toorn en regtvaardige verbolgenheid te veranderen, en alle die versmaders van hare gunst en genade, strengelijk te straffen, zonder dezelve eenigzins te verschoonen, of met hen verder eenig medelijden te hebben. — En dat is nu hetgene ons hier in onzen Tekst wordt voorgelaten; daar ontmoet ons de Zoon van God nu, in deze zeer ernstige redevoering, tot de zondaars en goddeloozen, die Hem in Zijne lankmoedige genade, dus lang hadden veracht en in den wind geslagen, hun aankondigende, dat Hij hun nu even daarom, met Zijne oordeelen niet slechts zou komen bezoeken, maar zelfs de deur Zijner genade, geheel voor hun zou toesluiten, spottende met hunne vreeze, verderf en ondergang; zoo dat onze Tekstwoorden dan niet anders in zich behelzen, dan eene zeer levendige vertooning van des Oppersten Wijsheid onverbiddelijken toorn, en verbolgen gramschap, over alle zondaars en goddeloozen, die hare lankmoedige genade, en den rijkdom harer goedertierenheid, door welke zij tot bekeering moesten geleid zijn geworden, hadden verworpen en veracht, en naar hare uitnoodigende vermaning geenszins willen luisteren. — Eene stoffe, mijne broeders en zusters! die ons is voorgekomen, als zeer toepasselijk op ons zelven, en de gelegenheid des tijds, in welke wij heden tot u moeten spreken; als zijnde door een uitdrukkelijk bevel, van onze hooge overheid, te gelijk met alle des Lands inwoners, op dezen dag te zamen geroepen, niet alleen

om God den Heere voor Zijne lankmoedige genade tot nog toe aan ons en aan ons Land bewezen, van ganscher harte te loven en te danken; maar ook om ons zelven in waarachtige ootmoed en diepe boetvaardigheid voor Hem te vernederen, wegens onze en des Lands hooggaande zonden en ongerechtigheden; en Zijnen regtvaardigen toorn, vuriglijk aftesnemen. Ik bidde God ernstiglijk, dat Hij er ons, en alle de inwoners van ons Land, toch eens zelve toebereiden wil! dat Hij op dezen dag, Nederlands volk de oogen eens wille openen, en geven dat zij nog eens bekenen mogen, wat tot hunnen vrede en behoudenis dient! en zoo de Heere zulks niet mogt believen te doen, zoo is nogtans onze vurige smeking tot Hem, dat Hij evenwel genade wil oelen en verleen, aan het geringe overblijfsel Zijns volks, dat Hij nog onder ons heeft, ten einde deze zich heden bijzonderlijk, voor Zijn heilig aangezicht, in stof en asche mogen kunnen vernederen. — De Heere nu, en Zijn Geest, zij daartoe op dezen tijd alom, in de gemeentens van Nederland werkzaam, en sterke Zijn volk en zijne knechten, die Zijnen Naam vreezen, en voor de woorden des Gods van Israël beven! Amen.

In onze Tekstwoorden, die wij heden, slechts als ter loops zullen overwegen en beschouwen, ontmoeten wij twee bijzondere stukken ter verhandeling. (1) worden wij daar ontwaar, de onbekeerlijkheid en hardnekkigheid der goddeloozen en zondaren, die de stem van den Zone Gods, de Opperste Wijsheid, hadden veracht en verworpen, en geweigerd naar dezelve te hooren, vers 24 en 25. En dan (2) het verschrikkelijk wraak-oordeel, en de straffe, die hen daarover nakende was, vers 26—28.

De Opperste Wijsheid stelt ons hier dan eerst voor oogen, hare arbeid en moeite, die zij reeds gedurende een langen tijd had aangewend, tot der zondaren zaligheid en bekeering; doch, met eenen geheel vergeefschen uitslag. — Zij noemt en haalt bijzonderlijk op vier stukken, waarin deze hare arbeidzame poging, om zondaars en goddeloozen, tot bekeering te brengen bestaan had. — (1) Zij had geroepen; (2) zij had hare hand uitgestrekt; (3) zij had raad gegeven; (4) zij had bestraft.

Het eerste werk dan, van den Zone Gods, de Op-

perste Wijsheid, was geweest, dat zij de zondaars had geroepen. Een woord, dat zoo veel beteekent als *te zamen roepen, noodigen, prediken* enz. Weet mijne Toehoorders! dat er eigenlijk aan de zijde Gods, eene tweederlei roeping van zondaren is; eene die geschiedt uiterlijk, door het Woord, en deszelfs verkondiging; en eene die geschiedt inwendig, door den Heiligen Geest. Doch de Opperste Wijsheid, heeft hier maar alleen het oog, op eene uitwendige roeping waardoor zij langen tijd de zondaars tot hare gemeenschap en tot bekeering had geroepen en genoodigd; dit had zij gedaan zelve in persoon, wanneer zij hier op de wereld als de Opperste Wijsheid verschenen was, toen had zij zelve hare stemme alomme, op de straten verheft, en zondaars en zondaressen, tot zich geroepen, om van haar de regte wijsheid te leeren. Daar benevens had zij ook geroepen; door hare dienstmaagden, die zij tot dat einde alomme, tot de zondaars had uitgezonden, om aan dezelve haar woord te prediken, en hen door die prediking te noodigen en te roepen, van toch naar hare stemme te hooren. — Ziet! op deze wijze, had de Opperste Wijsheid dan nu, en persoonlijk, en door hare uitgezondene dienstmaagden, zijnde de Apostelen, Discipelen, Herders en Leeraars, alle zondaars en zondaressen, tot geloof en bekeering geroepen.

Doch, dit was het alleen niet, zij had daar benevens, volgens het gene zij hier getuigt, *haren hand* tot die zondaars ook *uitgestrekt*. De spreekwijs van de *hand uit te strekken*, beteekent meer, dan eene zaak; doch hier geeft het te kennen, de hand uit te strekken, om met dat teeken het volk tot stilstand en aandachtig gehoor te brengen, gelijk wij dat zoo vinden, Hand. XII: 17, daar verhaald wordt van den Apostel Petrus; dat hij in het huis van Maria gekomen zijnde, den Discipelen die aldaar in menigte vergaderd waren om te bidden, *met de hand wenkte dat zij zwijgen zonden*; en hun toen een verhaal van zijn wedervaren deed. En op die wijze, zal de Opperste Wijsheid, hier dan eigenlijk dit willen getuigen, dat zij niet alleen blootelijk, tot de zondaars geroepen had; maar dat zij ook *hare hand had uitgestrekt*; dat is, dat zij alle mogelijke middelen had

in het werk gesteld, om de zondaars tot aandacht en gehoor, naar haar geroep te bewegen, ten einde zij het zelve toch niet zouden verwaarloozen, noch in den wind slaan; dat zij daartoe hare hand had uitgestrekt, in menigvuldige teekenen en wonderwerken, om dus haar geroep, daar door aan te dringen, en te bekrachtigen; niet anders dan, gelijk wij dit lezen Jes. LXV: 2, daar God de Heere ook getuigt, dat *Hij Zijnen hand den ganschen dag uitgebreid had, tot een wederstrevig volk*.

Doch hierbij, had de Opperste Wijsheid, het nu nog niet gelaten; neen, zij getuigt nog daar en boven, dat zij den zondaars ook had *geraden of raadgegeven*. Dat is het eigen werk van den Zone Gods, dat Hij den onbekeerden zondaars raad geeft, hoe zij het eeuwige verderf kunnen ontvlieden, en in Zijne gemeenschap, het leven en de zaligheid vinden.

Hij is die groote raadsman des zondaars, wiens naam daarom zelve *raad* is, volgens Jes. IX: 5. Op Hem rust niet alleen de Geest der wijsheid; maar ook de Geest *des raads*. Jes. XI: 2. En Hij getuigt zelve hier Spreuk. VIII: 14, *raaden het wezen zijn mijne*. Als zoodanig een had de Opperste Wijsheid dan nu, de zondaars niet slechts geroepen, en hare hand tot hen uitgestrekt; maar hen ook van hare wijze, en heilzame raad gediend, hun, en persoonlijk, en door hare dienstmaagden, die zij alomme uitgezonden had, dezen raad gevende van toch met verlaten van de slechtigheden der wereld, en der zonde, zich naar haar te wenden, en haar door geloof en bekeering, voor de Opperste Wijsheid, en de fontein alles heils aan te nemen, en te omhelzen.

En, als ware dit alles nog niet genoeg, zoo had zij er daar en boven nog eene vierde poging, om de zondaars toch tot inkeer te brengen bijgevoegd, zijnde *de bestraffing*, die zij hun gedaan had. Het woord beteekent niet slechts eene bestraffing, die geschiedt met woorden; maar ook eene dadelijke kastijding, waardoor iemand van God wordt bestraft, met de roede Zijner oordeelen, en allerhande ziels en lichaams-bezoekingen; gelijk het in dien zin gebruikt wordt, van den vromen man Asaph Ps. LXXIII: 14, daar hij zucht, om dat hij *den ganschen dag geplaagd werd, en er zijne bestraffing alle morgen was*. Zoo

eene bestraffing nu, had de Opperste Wijsheid, aan de zondaars en goddeloozen, als een krachtig middel tot hunne bekeering, al mede te kosten gelegd, zich niet te vrede stellende, met *hen te roepen, de hand tot hen uit te strekken, en hun wijze en heilzame raad te geven*, zoo had zij die zondaars nu daar en boven, ook nog menigmaal zeer ernstiglijk bestraft; niet alleen met woorden, maar ook met daden, hen als dwaze lieden slaande en tuchtigende, met de roede van allerhande plagen en oordeelen, of zij hen daardoor, ook mogelijk had kunnen wijs maken, en tot inkeer brengen. Ziet, zoo had de Opperste Wijsheid hier dan niets verzuimd, noch onbeproefd gelaten; maar alle middelen van bekeering, omtrent deze zondaars, in het werk gesteld, zoo dat zij ten einde van dezelve, billijke reden had, om te kunnen zeggen, gelijk God de Heere spreekt Jez. V: 3, 4 *nu dan, gij inwoners van Jeruzalem, en gij mannen van Juda! oordeelt toch tusschen Mij, en tusschen Mijnen wijngaard! Wat is er meer te doen aan Mijnen wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?*

Doch laten wij nu eens gaan bezien, wat uitslag alle deze pogingen van de Opperste Wijsheid gehad hadden! — Helaas! die waren zeer ongelukkig. Zij klaagt hier over de vruchteloosheid, van alle deze hare aangewende moeite en arbeid; en vertoont ons dat, van ieder stuk afzonderlijk. — Van haar geroep getuigt zij, dat zij dat te eenenmaal vruchteloos en te vergeefs had in het werk gesteld, overmits de zondaars *geweigerd* hadden. — Het uitstrekken van hare hand was mede te vergeefs geweest, want *niemand* was er onder de zondaren, die *het opgemerkt had*, hare raad hadden zij *verworpen*, en hare bestraffing hadden zij *niet gewild*.

(1) Het eerste dan, waarmede de Opperste Wijsheid hier, de onbekeerde zondaars en goddeloozen beschuldigt is, dat zij omtrent hare uitnoodigende roeping *geweigerd* hadden. — Het grondwoord beteekent niet slechts, iets blootelijks van de hand te wijzen en af te slaan; maar het geeft te kennen, eene hardnekkige weigering, die vergezeld gaat, met de uiterste verstoktheid en schaamteloosheid, en wordt daarom doorgaans gebruikt, van onbeschaamde en hardnekkige zondaars, die naar geene vermaningen

noch bestraffingen willen luisteren; maar alle tucht geheel verwerpen, en met een vereeld gemoed, in het zondigen voortgaan. — Gelijk wij zoo van het Joodsche volk lezen Jerem. III: 3, dat *zij een hooren voorhoofd hadden, en weigerden schaamrood te worden*. — Even dat zelfde klaagt Gods Zoon hier nu ook, dat de zondaars, op Zijn ernstig en aanhoudend geroep, hardnekkig en schaamteloos hadden geweigerd, Hem en Zijne roepende stemme te hooren; dat zij hunne ooren daarvoor hadden toegestopt; zoo dat, hoe zeer en hoe langdurig Hij, en zelve in persoon, en door Zijne uitgezondene dienstknechten ook geroepen had, zij nogtans ronduit geweigerd hadden, tot Hem te komen, of Hem te hooren; maar dat zij bij deze, hunne halstarrige weigering, tot het einde toe, onverzettelijk waren gebleven. — (2) Niet beter uitslag had de Opperste Wijsheid, omtrent het *uitstrekken van hare hand* gehad; want naar haar getuigenis, was er *niemand* geweest, die *opgemerkt had*. Dit is hetgene, men met het uitstrekken van de hand, gelijk wij gezien hebben, voor heeft, om daardoor het volk tot aandacht, opmerking en gehoor te brengen. Maar te vergeefs had ook de Opperste Wijsheid, dit middel, tot der zondaren bekeering bezocht; daar was niemand geweest onder hen, die op dit uitstrekken harer hand had acht gegeven, of dat had opgemerkt; integendeel, wat middelen zij ook had in het werk gesteld; wat verbazende teekenen en wonderen, zij ook had gedaan, om de zondaren tot stilstand, tot gehoor, en tot opmerking te brengen, het was alles in den wind geslagen geworden; gezamenlijk waren zij, geestelijker wijze, geheel blind en doof geweest; niemand had het uitstrekken van de hand der Opperste Wijsheid gezien, noch opgemerkt; zij hadden haar, alle te zamen, den nek, en niet het aangezicht toegekeerd. En zoo was het hier dan, gelijk er geschreven staat Jes. XXVI: 11, *Heere! is uwe hand verhoogd, zij zien het niet*. — (3) Aanbelangende nu den heilzamen raad, van de Opperste Wijsheid, die zij aan de zondaars gegeven had, die had almede geen beter uitslag gehad; want zoo getuigt zij hier, dat de zondaars *dien verworpen* hadden. *Verwerpen* beteekent hier zoo veel als *verlaten, verstooten*, enz.

en is dus het tegengestelde, van iets *aan te nemen* en te *omhelzen*. Zoo vinden wij het hier, Spreuk. VIII: 33, daar Gods Zoon de dwaze zondaars vermaant, dat zij de *tucht zouden hooren of aannemen, en die niet verwerpen*; zoo dat iemands *raad te verwerpen*, dan zoo veel is, als die niet te willen volgen, hooren of aannemen; maar die integendeel, in den wind te slaan, te verachten en te versmaden. En zoo hadden de zondaars en goddeloozen, hier nu ook, omtrent dezen heilzamen raad, van de Opperste Wijsheid gedaan. Ofschoon daar in het leven, en de eeuwige gelukzaligheid lag opgesloten, niettemin hadden zij dien nogtans, schaamteloos en halstarrig verworpen, volgende hunnen eigen, zondigen raad, die hen tot het verderf bragt. Gods Zoon, die groote Raadsman, op Wien de Geest des raads rustte, had dan, met Zijnen allerheilzaamsten raad, in het minst niet kunnen uitvoeren; de zondaars hadden dien moedwillig versmaad, en hardnekkig verworpen, zeggende openlijk tot Hem: *wijkt van ons want enz.* (4) Nu schoot er nog eene laatste poging, van de Opperste Wijsheid over, die zij mede, omtrent deze zondaars, tot hunne bekeering, had in het werk gesteld, zijnde hare bestraffing; niet alleen met woorden, maar ook met daden, en gevoelige plagen en oordeelen. Doch dit anders krachtige middel, was hier ook al mede geheel te vergeefs geweest. Zij getuigt hier, dat de zondaars hare bestraffing *niet gewild hadden*. Hiermede geeft de Opperste Wijsheid te kennen, de vruchteloosheid van hare bestraffingen, kastijdingen en bezoeken; hoe de zondaars die, zoo wel als Zijnen raad, ten eenemaal hadden verworpen en veracht; hoe zij zich, tegen Zijne plagen en oordeelen, gelijk als hadden aangekant, en zich door dezelve geenszins, hadden willen laten tuchtigen; maar er integendeel, hoe langer hoe meer, door waren verhard geworden; in zoo verre, dat hoe meer zij geslagen waren geworden, hoe zij hunnen afval en onbekeerlijkheid, dies te grooter gemaakt hadden. Zoo dat Gods Zoon hier met regt kon zeggen uit Jerem. II: 30, *te vergeefs heb Ik uwe kinderen geslagen; want zij hebben de tucht niet aangenomen*. En uit Psalm L: 16, 17, *wat hebt gij mijne inzettingen te ver-*

tellen en mijn verbond te nemen in uwen mond; dewijl gij mijne kastijdingen haat, en mijne woorden achter u henen werpt.

Ziet hier dan nu geliefden! de gansch vruchteloze poging en arbeid, van de Opperste Wijsheid, om zondaars en zondaressen, te brengen tot bekeering. Ziet hier de onbekeerlijkheid der goddeloozen! en hoe een mensch, zich tegen alle middelen, van genade en bekeering kan aankanten en verharden. O! schrikkelijke boosheid en verstoktheid! Wat moet de zonde niet eene magtige heerschappij en dwingelandij voeren, over den rampzaligen zondaar! zoo dat zij hem zoodanig vast, aan hare helsche ketenen kan sluiten, dat er voor hem geen los komen aan is, maar hij geheel en al aan haar verbonden en verslaafd blijft. O! aller rampzaligste zondaar! wat moet, wat kan u anders nakende zijn, dan een eeuwig, eindeloos verderf, beide van ziel en ligchaam? Hoort! wat er de Opperste Wijsheid nu verder van zegt! *dewijl Ik zegt zij, geroepen heb, en enz. zoo zal Ik ook in ulieder verderf lagchen enz.*

Hebbende dan nu beschouwd, de vruchteloze poging en arbeid, van de Opperste Wijsheid, om zondaars en zondaressen te bekeeren, zoo staat ons nu verder het einde of gevolg daarvan te overwegen. Dit zou zijn een gansch verschrikkelijk en rampzalig oordeel, dat over die hardnekkige zondaars, en schaamteloze boosdoeners eens zekerlijk komen zou; en dat zij geenszins zouden kunnen ontvlieden. Lees maar het vervolg, van der Opperste Wijsheids geheel nadrukkelijke redenen! *dewijl, zegt zij, Ik geroepen heb, enz., zoo zal Ik ook in ulieder verderf lagchen, enz.* Het is de gewone handelwijs van God, den Heere, als Hij eenen zondaar nu lang genoeg, op allerhande wijzen, tot bekeering vermaand heeft; en de bestemde tijd hieromtrent, nu vervuld is, dan Zijne lankmoedigheid eensklaps af te breken, en die in toorn en verbolgenheid te veranderen, met zoodanigen zondaar dan geheel, aan het verderf over te geven, en zich, met Zijne alldierbaarste genade, hem voor eeuwig te onttrekken. En eveneens zou het hier, met deze halstarrige zondaars en goddeloozen, nu ook gaan. Wanneer zij de Opperste Wijsheid, in

den rijkdom van hare groote genade en goedertierenheid, nu lang genoeg versmaad en veracht hadden, zou die genade-deur nu ook voor eeuwig, voor hun worden toegesloten. *Ik zal*, zoo spreekt Gods Zoon, tot de zondaars en goddeloozen, die Hem en den rijkdom Zijner genade, zoo halstarrig verworpen en versmaad hadden, *ook in ulieder verderf lagchen* enz. In deze bedreiging worden ons uitdrukkelijk aangewezen, alle de kwade en droevige ellenden, die de versmaders en verachters, van de Opperste Wijsheid en den rijkdom harer genade, eens zekerlijk zouden overkomen; hoedanige daar zouden zijn: *een verderf even als een wervelwind*; *eene vreeze, gelijk als eene verwoesting*; en dan eindelijk, *benaauwdheid en angst*. Verschrikkelijke oordeelen geliefden! doch; die nog vreesselijker zouden zijn, uit dien hoofde, dat er in eeuwigheid geene verlossing van zou zijn; want de Opperste Wijsheid doet hier omtrent deze openlijke betuigenis, dat zij er in *zou lagchen en spotten*. Er zou dan den halstarrigen zondaar en goddeloozen, omdat zij ten eenemaal geweigerd hadden, op de aanzoeking van den Zoné Gods, zich te bekeeren, (1) overkomen *een verderf, gelijk als een wervelwind*. Hier mede wordt in het algemeen verstaan, de gansche ondergang en uitroeiing van de verstokte zondaars en goddeloozen, beide tijdelijk en eeuwig; allerhande plagen, oordeelen en bezoeken van God, waarmede Hij de goddeloozen, niet alleen hier, op deze wereld, in opzigt van hunnen lichamelijken welstand, geheel komt te verderven en uit te roeijen; hoedanigen daar zijn: honger, zwaard, pestilentie; in een woord, alle lichamelijke plagen en oordeelen; maar wel voornamelijk wordt hier, door dit verderf verstaan, het eeuwig verderf, de eeuwige rampzaligheid, en verdoemenis, beide van ziel en ligchaam, wanneer God, der Goddeloozen levenslamp, in en door den tijdelijken dood komt uit te blusschen; en hen zoo, aan een eindeeloos, aller rampzaligst verderf, geheel overgeeft. Dit verderf wordt ons hier nu, in deszelfs verschrikkelijkheid, nader afgemaald en omschreven, als gelijk aan *een wervelwind*, die niet alleen zeer schielijk komt en ontstaat; maar die ook zeer krachtig en gewel-

dig is, alles vernielende en omverwerpende. Zoo dat hier dan mede wordt aangeduid: aan den eenen kant de schielijkheid van dit rampzalig verderf der goddeloozen: het zou hun zeer haastig en onverwacht overkomen, even als een draai of wervelwind, zoo dat van hen zou kunnen gezegd worden, uit Psalm LXXIII: 19, *hoe worden zij, als in een oogenblik tot verwoesting; nemen een einde, wordende te niet van verschrikking*. — Aan den anderen kant, de kracht van dat verderf, als het hetgene hen zoodanig zoude aangrijpen, dat zij het geenszins zonden kunnen ontkomen, noch hetzelfde eenigen wederstand bieden; alzoo weinig, als iemand een geweldige wervelwind weerstaan kan, die boomen, huizen, torens en alles, in een oogenblik geheel omverwerpt, zoo dat hun ondergang en verderf dan zeer haastig en schrikkelijk zoude zijn, en van hen geenszins zou kunnen ontvloeden worden. Op dezelfde wijze, als David eens bad over zijne vijanden, Psalm LXXXIII: 16 *mijn God! maak ze als een wervel, als stoppelen voor den wind! vervolg ze als met uw onweder, en verschrik ze met uwen draaiwind*. — (2) Doch het zou hierbij nog niet blijven; neen, de Opperste Wijsheid vermeldt hier ook van *vreeze*, die hare versmaders en verachters, als dan mede zou overkomen, *gelijk eene verwoesting*. Het grondwoord beteekent niet slechts blootelijk vreeze; maar het geeft te kennen, eene geweldige verschrikking en uiterste benaauwdheid, die iemand overkomt, waardoor hem de haren te berge rijzen, en alle zijne leden sidderen, en beven. Dit blijkt nader, omdat deze *vreeze* hier wordt vergeleken, bij eene *verwoesting*; dat is, bij eene schielijke en geweldige omkeering of verwoesting die, met groot geraas en gedruis, iemand overkomt, gelijk als in zware aardbevingen, die geheele landen en steden zeer schielijk te onderste boven keeren, en geheel verwoesten. Zoo eene verwoesting, is nu ten uitersten vreesselijk en verschrikkelijk; alleen op het hooren van dezelve, en het bloote verhaal daarvan, kan iemand sidderen en beven. En dus beteekent *eene vreeze, als eene verwoesting* dan, eene allerijsselijkste en verschrikkelijkste vreeze, die iemand zoodanig op het schielijkst aan-

grijpt en overvalt, dat zijne ziel met doodsbenauwdheden vervuld wordt, en hij, wegens weedom des harten, schreeuwt en gilt, rijzende hem de haren te berge. Zoo eene gansch geweldige en verschrikkelijke vreeze, bedreigt hier nu de Opperste Wijsheid, aan de halstarrige zondaars, dat hun eens op zijn tijd zou overkomen, als een regtvaardig oordeel, over hunne hardnekkigheid, en verachting van hare lankmoedige genade. Want, dit is toch het deel van verstokte zondaars en zondaresen dat, tegelijk met het verderf, hun eene allerverschrikkelijkste vreeze, en benaauwdheid overkomt en aangrijpt, somtijds zelfs reeds hier op aarde; maar wel voornamelijk, in de ure des doods, en namaals eeuwig in de helle. Zoo dra geeft God zoo eenen zondaar, niet aan de straffe en het verderf over, of Hij stort eene zeer verschrikkelijke vreeze en benaauwdheid in hunne zielen, zodat zij door den naersten angst, van alle kanten omringd worden; en die vreeze is verschrikkelijker dan de dood zelve; ja, dan alle plagen en bezoeken; gelijk wij dat levendig kunnen zien, in dien rampzaligen Kaïn, Saul en Judas, die door eene zoodanige vreeze en ijsselijke verschrikking wierden aangegrepen, dat hun hemel en aarde te bang vielen, en zij het leven hateden. Het gaat toch met de goddeloozen, even als Job er van schrijft, Kap. XV: 20 enz. *te allen dage doet de goddelooze, zich zelven weedom aan; het geluid der verschrikkingen, is in zijne ooren; in de vrede zelfs, komt de verwoester hem over; angst en benaauwdheid verschrikken hem; zij overweldigt hem, gelijk een koning bereid ten strijde.* En zoo is deze vreeze der goddeloozen dan, het allernaarste en verschrikkelijkste oordeel, dat er op de wereld zijn kan, en dat wij, op het duizendste deel na, uwen aandacht, in deszels regte waardij, met geene woorden kunnen afmalen. Weet dit maar geliefden! dat God, volgens het zeggen van Nahum, een God van groote kracht is; ja, van een eindeloos vermogen; en dat Zijn toorn en verbolgenheid dienvolgens, den zondaars en goddeloozen, eene oneindige schrik en vreeze moet aanjagen, die onbegrijpelijk is voor allen, die dat rampzalig oordeel, niet zelven smaken en ondervinden. Hierom voegt de Op-

perste Wijsheid nog verder, bij deze verwoestende vreeze, *benauwdheid en angst*, die den goddeloozen dan mede zou overkomen, als zijnde onvermijdelijke gevolgen, van groote vreeze en verschrikking; zoo dat wij hier dan, gelijk als eene aaneenschakeling, van de allerzwaarste en schrikkelijkste ellenden vinden, *verderf, vreeze, benaauwdheid, angst.* Deze zijn immers de regte plagen der goddeloozen, die hun aanvankelijk hier op aarde, en namaals eeuwig, ten deel vallen; deze is de loon hunner ongerechtigheid; dit is het rampzalige erfdeel, van alle verachters, van Gods lankmoedige genade. O! schrikkelijk oordeel! wat een allernaarsten toestand, moet dat zijn, mijne vrienden! zoo voor eeuwig te vallen, in de vreesselijke handen, van den levendigen God! want hetgene, deze rampzaligheid en ellende, onuitsprekelijk en allerverschrikkelijkst maakt is, dat er in eeuwigheid, voor zulke rampzaligen, geene de minste genade, hulp noch verlossing, aan de zijde van God te wachten is; want zoo getuigt de Opperste Wijsheid hier dat, wanneer dit regtvaardig wraak-oordeel, den zondaars en goddeloozen, die hare genade, zoo langen tijd met voeten getreden, en smadelijk veracht hadden, overkwam, zij dan, in plaats van hun de behulpzame hand te bieden, integendeel met hen *zou lagchen en spotten.* Want, zoo luidt hare vreeselijke bedreiging: *zoo zal ik ook in u lieder verderf lagchen; ik zal spotten wanneer uwe vreeze komt.* Dit wordt hier, op eene menschelijke wijze, van den Zone Gods getuigd; maar het moet op eene, Gode betamelijke wijze, van Hem verstaan worden. Als iemand, in zijne droefheid en ellenden, van anderen uitgelagchen en bespot wordt, dan worden zijne ellenden daardoor, niet weinig opgehoopt en verzaard; dan geeft zulks klaarlijk te kennen, dat hij bij niemand eenige hulp, medelijden noch ontferming vindt; en hoe hard zulks aan ellendigen moet vallen, kan iemand zich zeer ligt verbeelden, dat zij iemand, gelijk als dood steken in het hart, en hem als dol en razend maakt, als hij ziet, dat hij in zijne zware benaauwdheid, droefheid en ellende, niet alleen bij niemand eenig medelijden vindt, maar zelfs van een ieder in zijne rampzaligheid, uitgelagchen en bespot wordt.

En zoo wil Gods Zoon hiermede, dan nu eigenlijk getuigen, dat Hij met de zondaars en goddeloozen, als hun dat vreeselijk oordeel en verderf zou overkomen, als zij nu, in die allernaarste schrik, vreeze en benaauwdheid zouden zijn, niet alleen geen het minste medelijden of ontferming zoude hebben; maar dat hij integendeel, dan met hen, gelijk als zou lachen, en den spot drijven; dat Hij zich, in hun rampzalig verderf en ondergang, grootelijks zou verheugen, dat het Hem tot vermaak zou strekken, hen in de uiterste wanhoop, vreeze en benaauwdheid te zien. O! allernaarst oordeel! als God de Heere zelve, Zijne vreugd en vermaak, in des zondaars ondergang en verderf vindt; als Hij alle bewegingen van medelijden geheel en al uitschudt, en zich van alle de ingewanden Zijner rommelende barmhartigheid en ontferming geheel ontdoet; ja, als Hij met de ellenden van dien rampzaligen zondaar, gelijk als licht, en den spot drijft, dan is er immers, in alle eeuwigheid, geene de allerminste hulp, noch verlossing te verwachten; dan is de deur van genade, eindeloos toegegrendeld en gesloten; want, hoort het nog verder, uit den mond der Opperste Wijsheid zelve! *dan zullen zij tot Mij roepen*, zegt zij, *maar Ik zal niet antwoorden*. Dat is nog de eenige troost en verkwikking, voor rampzaligen en ellendigen, dat zij in hunne nare angst, vreeze en benaauwdheid, nog tot God, den Heere kunnen roepen, en op Zijne hulp en ontferming wachten; maar wee alle zondaars, voor welke God eindeloos, de ooren Zijner genadige hulp gesloten heeft; die, hoezeer zij huilen, schreeuwen en roepen, nogtans in eeuwigheid geen gehoor vinden; maar voor welke God zich, in Zijnen regtvaardigen toorn, ten eenemaal verbergt; naarder noch rampzaliger toestand, kan men zich, met zijne gedachten niet verbeelden; en nogtans, zou dit het lot zijn, van alle zondaars en goddeloozen, die de lankmoedige genade van den Zone Gods, ten einde toe, hadden versmaad en verworpen. Deze zouden niet slechts, in het schrikkelijkste verderf komen, en in de alleruiterste benaauwdheid, angst en vreeze; maar zij zouden, hoezeer zij dan ook om hulp riepen en schreeuwden, in eeuwigheid bij Gods Zoon, geen gehoor vinden;

Hij zou ten eenemaal doof zijn, voor al honger, gehuil en gekrijt; Hij zou zich zoodanig voor hen, met Zijn liefelijk aangezicht verbergen, dat zij Hem, in alle eeuwigheid niet zouden vinden. Kortom, als Hij hen eens regt, aan het verderf had overgegeven, zou Hij geheel onverbiddelijk voor hen zijn; en al riepen zij tot Hem, in hunne ijsselijke ellenden en benaauwdheid, van de eene eeuwigheid tot de andere eeuwigheid, Hij zou eer ophouden een Heilig God te zijn, eer Hij hen zou hooren of helpen; want als dat oordeel, van eene eeuwige ellende en verderf, eens is uitgesproken, over eenen zondaar geliefden! blijft het aan Gods zijde vast besloten en verzegeld, tot in alle eeuwigheid. Wij vinden het in de Heilige Schrift zeer levendig afgebeeld, in de gelijkenis van den rijken man, die in de helle liggende, met al zijn kermen en roepen, om maar een eenige druppel waters, tot verkoeling zijner tong, in de helsche vlamme, zulks nogtans van God den Heere niet kon verkrijgen. — Alsmede in die gelijkenis van de dwaze maagden, die den tijd der genade verzuimd hebbende, wanneer de bruiloftsmaal gesloten was, te vergeefs riepen, doet ons open! dewijl zij geen gehoor kregen.

Ziet daar dan nu, aan den eenen kant de misdaad en de onbekeerlijkheid van de zondaren en goddeloozen, en hunne versnading van den rijkdom der Goddelijke genade; aan den anderen kant, het aller verschrikkelijkste en vreeselijke oordeel, dat hun daarover eens zeer schielijk en onverwacht, zou overkomen, en dat zij geenszins zouden kunnen ontvlieden, beide met alle mogelijke korthed, uwen aandacht voorgehouden. — Dat is nu in de eerste plaats alzo bewaarheid en vervuld geworden, in het rampzalige Joodsche volk, nadat zij den Heere Jezus die als de Opperste Wijsheid, hen hier op de aarde tot Zijne gemeenschap had komen roepen en noodigen, ten eenemaal versmaad en verworpen hadden. En dat wordt nog dagelijks op die wijze vervuld, in alle onbekeerlijke zondaars en goddeloozen, die den rijkdom van Gods genade, hardnekkig blijven verachten, en alle vermaningen, raadgevingen, bestraffingen, in een woord, alle bekeeringsmiddelen, die de lankmoedige God hun in der tijd verleent, ten

einde toe, in hunne verstoktheid blijven verwerpen, wandelende geheel naar huns harten goeddunken. Deze allen komt dat vreesselijk oordeel des verderfs over; is het niet hier in dit aardse leven, het is dan na hetzelfde in de eeuwigheid, als zij door den tijdelijken dood, uit het land der levendigen worden weggerukt.

Och! dat ik ellendig man nu des Heeren licht en ondersteuning genieten mogt, om dit verhandelde, droevige en schrikkelijke woord van beschuldiging en bedreiging, in den Name van den Heere Jezus Christus, Wiens onwaardige knecht en gezant ik, voor ulieden ben, op ons zelve en op geheel Nederland met kracht en waarheid, getrouwelijk toe te passen! Och! mogt ik er een regt gebruik van kunnen maken, om beide, onze onuitsprekelijke *zonden schuld*, en het allerheiligst en vreesselijkst *wraak-oordeel*, van den hoogen God, dat gewisselijk over ons komen zal, en gereed voor onze deur ligt, u allen levendig en krachtig voor oogen te stellen! och! mogt ik het doen met heilige tranen, en met een week, bewogen en beroerd hart! dat het als mijn laatste testament mogt strekken voor ulieden en voor het verloren gaande volk en Land! en dat het de Heere mogt zegenen en bevestigen, tot in alle eeuwigheid!

A Onze *zonden schuld*, moet ik onuitsprekelijk noemen, want zij reikt tot aan den hemel toe; zij is dieper dan de helle en wijder dan de zee. O! niemand dan de Alwetende God, kan ze tellen of overzien! — De plaats die zij beslaat, in het gedenboek, dat voor Zijn aangezicht is, is breeder dan de geheele wereld. En toch brengt de Heere die, hier in den Tekst, tot vier hoofdposten, waar die gansche schuld in samenloopt, en waarin zij afgedeeld wordt. En die Goddelijke orde en verdeeling; moeten wij ook volgen.

1 De eerste hoofdpost van Nederlands en van onzer aller zonden schuld is, dat de Heere tot ons heeft geroepen, en dat wij geweigerd hebben.

O! wie kan van die *roeping* van Christus uit den hemel tot ons en ons Land, eenige rechte beschrijving maken? — Tot welk volk op den aardbodem heeft Hij toch krachtiger, langduriger en overvloediger ge-

roepen, dan tot ons? — Al langer dan twee eeuwen heeft Hij (1) Zijnen *kandelaar*, in dit Land opgericht, en helder ontstoken, en ons geroepen uit de duisternis, van het *Anti-Christendom*, en heeft ons Zijn aller heiligst Woord, en de zuivere *Evangelieleer* geschonken; en dat dierbare licht van den hemel, al helderer doen opgaan, en Zijne reine *waarheid*, onder ons bevestigd; en Zijn heiligdom en *Kerk*, alhier opgebouwd en vastgesteld, op eene wijze, zoo als Hij aan geen ander volk in de wereld gedaan heeft. (2) O! wat al Goddelijke stemmen en heilige monden heeft de Zone Gods hier al gebruikt, vroeg en laat, om Nederland Zijn Woord te doen hooren, en luide van den hemel tot ons te *roepen*! wat al getrouwe *dienaars* en *gezanten* heeft Hij ons gezonden, die ons Zijn Woord gepredikt, en aan de bekeering van het volk met zoo veel ijver en kracht gearbeid hebben; en die ons zulke dierbare, wijze en godvruchtige *schriften* hebben achter gelaten, waarmede zij uit hunne graven nu nog in Christus naam alom spreken, leeren en roepen, tot alle inwoners des Lands. (3) Wat een overvloed van dierbare *genade*- en *bekeerings-middelen*, heeft ons de Heere hier in het Land ook niet al geschonken, waarin en waardoor Hij zoo lang en menigvuldig tot ons geroepen heeft, en Zijne Goddelijke stemme ons heeft doen hooren? Zijn Heilig Woord is immers bij ons in alle huizen; en wij hebben deszelfs regten inhoud en verklaring in onze *formulieren* van eenigheid? In alle plaatsen zijn *Leeraars* en *Kerken*, om dat Goddelijk Woord zuiver en regtzinnig te prediken, en de gemeentens daarin te onderwijzen, en daar naar te besturen en op te bouwen. Daar is immers naauwelijks eene plaats in ons Land, waarin de Heere Zijnen dienst en de prediking van Zijn Woord niet heeft gegeven en vastgesteld, op dat Zijne *roepende* stemme overal, van al het volk, zonder ophouden zou gehoord worden. O! hoe mag de Heere Jezus dan tot Nederland ook niet zeggen: *dewijl Ik geroepen heb?* (4) Maar een droevig ding moeten wij hierbij ook aanmerken, dat voor onze oogen helaas! zeer diep verborgen is, en dat ons nogtaus tot eene Goddelijke waarschuwing en zeker bewijs moet strek-

ken, dat Christus *roepende* stem, zeer haast en onverwacht bij ons zal ophouden. Ik zal u die verborgenheid zeggen, met een ontzaggeijk woord van God, Ezech. XXIV: 12, *met ijdelheid*, zegt Hij, *heeft zij mij moede gemaakt*. Moede, om langer tot haar te roepen of haar langer te verdragen. O! hoe krachtig riep de Heere van den hemel, in 't begin van onze reformatie, en midden onder de wreede antichristische vervolgingen, toen Zijne dienstknechten en getrouwe belijders, levendig aan staken verbrand wierden; en toen het licht der geweldige vlammen, zelfs door de glazen scheen, in der Christen vergaderplaatsen, en er de Leeraar echter ongestoord door heen predikte, en zij er te zamen vurig door heen baden, gelijk zulks alzoo binnē Antwerpen op zekeren tijd geschied is.

O! mijne vrienden! al het prediken en verhandelen van Gods Woord, is geen eigenlijk, wezenlijk *ge-roep* van Christus, hoewel het zoo dien naam mag dragen, bij het blinde, ijdele volk; maar als het zuivere Evangeliewoord, *rein* en *geestelijk* gepredikt wordt, dan *roept* Christus; dan is het Zijn Goddelijk Woord en stem, welke Zijne schapen kennen en volgen; maar anders zijn het de menschen, die spreken en roepen; en de ijdele wereld hoort hen, en houdt het alles voor Christus Woord. Och! hadden wij hier eens licht in! en konden wij het prediken der Leeraren, dat wij nu hooren, eens regt onderscheiden, of zij ons het Woord van Christus, of van Belial prediken! Dan helaas! hier is Nederlands volk nu geworden, als *eene botte duive, zonder hart!* — *Met hunne ijdelheid*, hebben zij Christus, nu al lange *moede gemaakt*, dat Hij nu slechts, met een flauw geluid, en als met eene bezwijkende stemme, tot Nederland *roept* en spreekt; en dat Zijn waarachtig Goddelijk Woord, zeldzaam levendig en krachtig, en in die oude eenvoudigheid en zuiverheid des geestes, meer van de predikstoelen gehoord wordt. Doch, dit is de doodelijke donkerheid, die er vooraf moet gaan, voor den geheelen ondergang, en het schrikkelijk verderf van Leere en Waarheid, en van Land en Kerk. Och! of God ons, in dit stuk, eens oogen gawe om te zien, en om bittere tranen te storten! Doch nu doet de Op-

perste Wijsheid des Vaders, deze bittere klagt ook, over het volk van Nederland, dat het *geweigerd heeft*, om naar Zijn *roepen* te hooren, en daaraan te gehoorzamen. Vroeg en laat, hebben Christus getrouwe Gezanten, hierover geweend en geklaagd, met mond en pen, dat deze de groote zonde van Nederland was, naar des Heeren Woord en roepende stemme niet te hooren; maar hunne ooren daarvan af te wenden. Doch nu is die verderfelijke en gruwelijke wederspanningheid gansch algemeen geworden, en tot eene schrikkelijke hoogte opgeklommen. O! nu moet ook van ons gezegd worden: *dit is het volk, dat naar de stemme des Heeren, Zijns Gods niet hoort, en de tucht niet aanneemt! de waarheid is ondergegaan, en uitgeroeid van hunnen mond*. Jerem. VII: 28. En ziet! dit is nu de waarachtige bronader, van die heillooze, *verdorvenheid, atheïsterij, goddeloosheid, laauwheid en geveinsdheid*, die het gansche Land, als een zond-vloed, aller wegen overstroomt; en waarin wij allen, die hier bijeen zijn, van onze jeugd af aan, ook diep zijn ingewikkeld. — Dit is onze groote zonde en voorname schuld voor den Heere, en de oorsprong van alle onze droevige ellenden, dat wij Zijn Woord verachten, en *weigeren*, naar de stemme van eenen *roependen* Christus te hooren. Och! mogt ik, door Gods almachtige genade, uwe blinde zielen, hier nog eens van overtuigen! strekt niet al het *roepen* van den Heere Jezus, en de gansche prediking van Zijn Heilig Evangelie, alleenlijk daartoe, om de zondaars te bewegen tot eene ware *boete, geloof en bekeering?* — Loopt niet de gheele leere en waarheid van Gods Woord hierop uit? — En is dit niet de eenige weg dien de Heere Jezus ons geopenbaard heeft, waar langs de verloren zondaars moeten behouden en zalig worden? — Dan helaas! waar worden die drie Goddelijke dingen in der menschen harten bij ons nu meer gevonden? Waar zijn zij toch die de *roepende* stemme van Christus hier in hooren en gehoorzamen? (1) Omtrent het stuk der ware *boete*, waar vindt men in deze geesteloze dagen elders opregte *boetvaardigen*, die wegens hunne zonden-schuld, voor den Hoogen God diep vernederd zijn? — Weten wij niet, en doen wij allen geen be-

lijdenis van die Goddelijke waarheid, dat de Heere onze God zoo onëindig heilig, en zoo geducht en vlekkeloos regtvaardig is, dat Hij zelfs de minste zonde met den vloek en met den eeuwigen dood en verdoemenis wil straffen? — Maar, wat waarachtig geloof, wordt er van die heilige waarheid bij ons nu meer gevonden? — Wie kent *God* in deze Zijne hoogheid en vreesselijke Majesteit? Wie kent de *zonde* in hare verdoemelijkheid en strafschuldigheid; en dat zij den schrikkelijken toorn van God, tijdelijk en eeuwig over den zondaar brengt? — O! laat ons hier maar eens een ieder in zich zelven gaan, en ons zelven naauwe doorzoeken! Wat gelooven wij toch praktisch en wezenlijk van deze waarheid in onze harten? Wie onzer heeft er in zijne zware en onuitsprekelijke *zondenschuld*, toch nu meer met *God* te doen? Wie ligt er voor den Heere toch gewond en verslagen in het stof? — Wie belijdt en beweent er zijne zonden, met eene bittere harte-droefheid en berouw? Wie schaamt er zich over, walgt van zich zelven, verfoeit en verdoemt zich zelven, en roept uit met Esra Kap. IX: 6, *mijn God! ik ben beschaamd* enz. Mijne vrienden! ik beroep mij in dezen, voor den hoogen, Alwetenden God, op uwe eigene consciëntiën: laten die oordeelen! (2) Indien nu bij ons de waarachtige *boete* ontbreekt, welk opregt *geloof*, kan er dan toch bij ons gevonden worden in, en aan het eeuwig Evangelie, van de genade Gods in Christus? O! al *roept* de Heere nu ook met duizend, duizend predikatiën en middelen van genade, tot het volk van Nederland: *bekeert u, en geloof het Evangelie* Mark. I: 15; *geloof in den Heere Jezus Christus! en gij zult zalig worden.* Hand. XVI: 31. Wie hoort er die *roepende* stemme? Wie komt er nu als een doodschuldige zondaar tot Christus en de genade, met een opregt geloovig vertrouwen, zoo als de Heilige Geest door het Evangelie, in de verslagene harten der ware boetvaardigen werkt? — Wie verzaakt geheel zich zelven en alles, en laat zich door de eenige zoen-offerhande van den Heere Jezus, nu met God verzoenen? — O! wie zinkt er geheel neder in de geopende fontein van Zijn bloed; en laat zich daarin, uit loutere genade, van alle zijne zonden voor eeu-

wig wasschen en reinigen; en leeft en wandelt nu met God als een verzoend Vader, en zoekt en begeert niets meer, dan om *Christus* slechts te kennen en geheel in *Hem* gevonden te worden? Phil. III. Och! mijne vrienden! wij hebben wel gedurig de namen en de woorden van dit alles in den mond, en spreken er van; maar ik beroep mij hier al weder, op de geduchte Alwetenschap van den Heere, en op uwe consciëntiën: waar is daarvan nu de levendige, krachtige en geestelijke praktijk in onze harten? — Waar zijn bij ons de opregte *geloovigen*, die dagelijks ernstig arbeiden, dat Christus in hun leve, en zij in Hem leven; en die Zijn *bloed* veel meer achten, dan duizend werelden? (3) Maar, indien ons nu helaas! de ware Goddelijke *boete* inwendig ontbreekt en dat opregt en levendig *geloof*; wat waarachtige *bekeering* van de zonden, wat heiligmaking, wat geestelijk leven kunnen wij dan toch hebben, en geestelijk praktisch voor God beoefenen? — Blijven wij dan niet onveranderlijk, altijd dezelfde, zonder de wereldsche ijdelheid te verzaken, ons zondig vleesch te kruisigen, onze verdorvenheden en inklevende boezem-zonden te overwinnen, en in de genade en kennis van den Heere Jezus op te wassen? 2 Petr. III. Wat wil het nu alles zijn, waarin wij ons ophouden en waarbij wij leven? — Of wij nu al voor *Christenen* gaan, en zoodanigen heeten, en ons zelven daarvoor houden, en in de uitwendige kennis en belijdenis, en in de gemeene pligten wandelen, en ons voor de ergernis wachten; o! Christus Woord roept en vermaant ons, tot eene hartgrondige *boete*, berouw en vernedering over onze zonden; tot een ongeveinsd en levendig vertrouwen des *geloofs*, op Zijnen algenoegzamen dood en zoen-offerhande, en om eene onverzoenlijke vijandschap en haat, in onze harten te dragen, tegen alle zonden; en ons dagelijks, door Zijne genade, te reinigen van alle besmettingen van vleesch en geest, en als een heilig volk van God te wandelen, en als lichten in de wereld te schijnen enz. O! indien wij dit nu *weigeren*, en met onze harten *onboetvaardig, ongeloovig* en blind, verhard, wederspannig en *onbekeerlijk* blijven; wat kan ons geheele leven en wandel, dan nu toch anders zijn, dan

eene loutere geveindsheid, eigen-gerechtigheid en verdoemelijke ongehoorzaamheid tegen Christus: wat wij in de oogen van de blinde wereld, ook anders mogen schijnen? — Och! of de ontfermende God, onze blinde oogen hier, door Zijnen Geest, eens zelve opende! dan zouden wij ras, in diepen angst en verslagenheid gewaar worden, dat wij dat oude volk van Sardis zijn gelijk geworden, waar de Heere Jezus nu ook toe roept: *Ik weet uwe werken, dat gij den naam hebt, dat gij leeft, en gij zijt dood.* Openb. III: I. — O! het gansche volk van Nederland, ligt nu in eenen diepen doodslaap, wijl zij de levendigmakende stemme van den Zone Gods, den Zaligmaker der wereld, *weigeren* te hooren! — Het is nu alles als eene valleij, van zeer dorre beenderen; wat beweging er in het godsdienstig werk, en in het aardse ook gemaakt wordt, daar is toch geen geest in hun Ezech. XXXVII. — De band der verbonds-vereeniging, tusschen Christus en ons land, ligt daar nu geheel verbroken, aan onze zijde: want, met onverzettelijk alzo te *weigeren*, naar Zijne roepende Stemme, Woord, Wet en Evangelie meer te hooren, en naar ons eigen goeddunken nu te wandelen, zoo scheuren wij Zijne touwen en banden in stukken, en schudden zijn Juk van onze halzen af, en leggen alle vreeze en ontzag, voor Zijne geduchte hoogheid, aan eene zijde; en willen nu, als een heidensch, en boos atheïstisch volk, hier in het land zoo leven, zonder God, en zonder Christus; en met Zijn Heilig Woord en dienst, nu maar den spot steken, en ons geveinsdelijk aan Hem onderwerpen.

2 En dit heeft nu de schrikkelijste blindheid over ons gebragt, waardoor wij verhinderd worden, om op te merken, hoe zeer de Heere Zijne ontzaggelijke *hand* ook tot en over ons *uitstrekt*! Want dit is ook de regtvaardige klagt en beschuldiging van de Opperste Wijsheid, over het volk van Nederland: *de-wijl Ik mijne hand heb uitgestrekt, en daar niemand was die opmerkte*: noch jong, noch oud, noch groot noch klein, noch geestelijken noch wereldlijken. O! mijne vrienden! dit was van oude dagen af, altijd de schrikkelijke blindheid en zware zonden-schuld van ons Land: *hij ziet de hoogheid des Heeren niet aan*;

Heere! is uwe hand verhoogd, zij zien het niet. Jes. XXVI: 10, 11. Wat heeft de Almagtige God, Zijne geduchte hand, in de voorgaande tijden, niet menigmaal tot ons, en voor onze oogen *uitgestrekt*! (1) In groote zegeningen en wonderlijke verlossingen, als wij in den hoogsten nood waren. (2) In strenge straffen en oordeelen, waardoor wij op den oever, van onzen ondergang en verderf gebragt wierden, en geen menschen hand of hulp, ons kon redden. (3) Ja, in geduchte teekenen en wonderen van den hemel, waarvan een ieder aanschouwer, toen met ontzetting schrik en verbaasdheid moest zeggen en uitroepen: dit is de hand en vinger van den Heere, den Heere der heirscharen! Dan helaas! dit is toen zoo geschied, en in onze gedenksboeken aangeteekend; maar is nu, bij het verbasterde nageslacht, de rebellerende kinderen, al gansch vergeten; en wordt genoegzaam nu, van niemand meer regt gedacht, *opgemerkt*, noch ter harte genomen, om er de hoogheid van den Heere nog uit te leeren kennen, en voor Zijne magt en grimmen toorn te vreezen. O! het moet nu ook heeten: *zij vergaten God, hunnen Heiland, die groote dingen gedaan had in Egypten; wonderen in het land Chams; vreesselijke dingen aan de schelfzee.* Psalm CVI: 21, 22. Doch wat wil ik spreken van de vorige dingen? Heeft niet de Heere, Zijne geduchte *hand* ook *uitgestrekt* voor onzer aller oogen, nog zoo onlangs geleden? hoe *strekte* Hij *Zijne hand* niet *uit*, in dien zwaren brand, hier in onze nabuurschap, toen het te vreezen stond, dat het vuur, aan-geblazen en voortgedreven, door den geweldigen wind, alles zou verslonden, en de vlammen ons hier ook zouden verteerd hebben? Dan, wie heeft het *opgemerkt*? Wat vrucht heeft dat gestrenge oordeel van God toch uitgewerkt, zoo bij ons, als bij onze naburen? Maar ik moet van een nog veel grooter, en vreesselijker werk, van den Almagtigen God, tot u spreken, dat nog zoo kort geleden is, dat het ons nog wel in het geheugen zal gebleven zijn. O! hoe *strekte* de Heere der heirscharen, de Heilige Israëls, Zijne genadige en vreesselijke *hand*, niet over ons, en over ons geheele Land *uit*, in dien schrikkelijken nacht, van den 14 en 15 November laatstleden, toen de Almagtige

daar zoo geducht, op de vleugelen des winds wandelde, en zat over den watervloed? O! mijne vrienden! ik onwaardig, blind, ellendig man, moet u allen zeggen, dat ik niet weet, dat ik, in al wat ik beleefd heb, zulk een gezigt nog gehad heb, van des Heeren magt, grimmigen toorn en oneindige barmhartigheid en lankmoedigheid, als op dien tijd, toen ik hier, des rustdags daaraan, dat gewigtige woord verhandelde uit Job XXXVI: 18, *omdat er grimmigheid is, wacht u! dat Hij u misschien, niet met eenen klop wegstoote, zoo dat u een groot rantsoen, daar niet zoude afbrengen.* O! hoe strekte de Heere Zijne hand toen uit, en toonde ons (1) Zijne vreeselijke magt, in de wateren der zee, en van de rivieren, zoo geheel onverwacht, in weinige uren, tot eene zoo ontzagelijke hoogte, te doen oprijzen, dat zij allerwegen in het Land, over de dijken geweldig heenstreamden, en die, als in een oogenblik, op vele plaatsen van een scheurden? (2) Hoe toonde Hij ons toen ook, Zijnen grimmigen toorn en verbolgenheid, die tegen ons regtvaardig ontstoken is, zoo dat Hij het gansche Land, in het uiterste gevaar stelde, en dreigde, om er de zee van buiten, en de rivieren van binnen, gelijkelijk geweldig in te storten, en eenen zondvloed over ons te brengen, als over de eerste wereld, en zoo Land en volk, onherstelbaar te verderven en te verwoesten. (3) Doch, hoe toonde ons de Heere, daarnevens en daaronder, toen ook Zijne oneindige langmoedigheid en grondelooze barmhartigheid; en dat Hij ons ditmaal, nog niet wilde verderven? O! hiertoe strekte Hij Zijne hand toen bijzonder uit, in drie genadige en aanbiddelijke voorzienigheden, tot onze redding en behoud; (a) in dat geduchte werk en oordeel zoo te besturen, dat het juist voorviel, omtrent de kwartier maan, als de wateren het laagste zijn; want zoo God het, in dezelfde kracht en omstandigheden, alzo had willen bestellen en uitvoeren, een dag 8 of 9 later, op den springvloed van de nieuwe maan, als de wateren doorgaans en natuurlijk, zoo veel hooger gerezen zijn, dan had alles moeten overstroomd worden, en er had geen menschen-hulp of kracht, tegen kunnen bestaan. (b) Gods tweede genadige Voorzienigheid, was daarin

gelegen, dat Hij midden, in den hoogsten nood, den wind grootendeels deed liggen, en de wateren deed zakken. (c) Waar nog eene derde genadige Voorzienigheid bijkwam, dat God hier en allerwegen, de menschelijke arbeid en middelen zegende, in het houden en herstellen der dijken en sluizen; zonder welken genadigen zegen van God, het anders alles had verloren geweest, in dien eenen droevigen nacht. O! ik moet dat nooit vergeten, zoo lang ik hier nog zal leven, hoe de Heere, in den nood, mij zelfs kwam gebieden, en mij opwekte, met licht in mijn gemoed, om Hem ditmaal nog, voor deze plaats voor het geheele Land, om *verschoonende genade* te smeeke; en hoe Hij mij daarin staande hield, tegen alle de droevige geruchten, die er in kwamen, van den gewissen doorbraak, van den IJssel-dijk, in onze nabuurschap, als anderzins; want Hij, de Heere toonde mij toen, en deed mij gelooven, dat Hij als nog het Land, niet zou verderven; dat Hij het nu, (en zoo als het mij voorkwam, *voor het laatst*,) nog in Zijne grondelooze barmhartigheid en lankmoedigheid zou verschoonen, bewaren en redden. Dat dit groote, ontzagelijke werk ditmaal, slechts zou strekken, tot eene geduchte, algemeene en luide *waarschouwing*, aan het hard slapend volk van Nederland, wat Hij, de Heere, eens haast en onverwachts aan hun doen zou; en wat een schrikkelijk oordeel van verwoesting en verderf, Hij over hen gewisselijk zou brengen, indien zij Hem nog langer weigerden te vreezen, en in hunne atheïstische blindheid en boosheid, zoo wilden voortleven. Nu was alles nog maar eene *bedreiging*; maar dan zou God het *oordeel* zelve, over ons uitvoeren; en dat zou Hij, op het onverwachts doen, als alles in ijdele weelde en zorgeloosheid diep begraven en verzonken lag; en dit zou Hij doen, zoo waarachtig als Hij leefde. Maar o! mijne vrienden! wie van ons, of van al het volk des Lands, heeft deze *uitgestrekte hand* des Heeren, toch regt *opgemerkt*? Wie heeft deze allergeeduchtste Goddelijke *waarschouwing*, die zoovele miljoenen schade, aan ons Land en deszelfs inwoners, heeft toegebracht, toch behoorlijk ter harte genomen? Wie heeft zich daar door, van den Heere laten tuchtigen; voor Zijnen schrikkelijken toorn en magt ge-

vreesd; en zich; door Zijne onuitsprekelijke lankmoedigheid en verdraagzaamheid, tot ongeveinsde boetvaardigheid, en bekeering laten bewegen? — Helaas! de Heere Jezus Christes roept nu heden, van den hemel ook luide tot gansch Nederland, dat *Hij Zijne hand zoo heeft uitgestrekt*; maar dat er niemand is, die het heeft opgemerkt.

3. En daar voegt Hij dan ook nog, die zware beschuldiging bij, en hebt al mijnen raad verworpen.

Zouden wij dit omstandig, in de bijzonderheden aanwijzen, wij vonden geen einde. O! hoe dikwijls en hoe lange, heeft die Goddelijke Raadsman, die Opperste Wijsheid, den heilzaamsten raad gegeven, aan alle ordens en staten van menschen, roepende in duizend wegen en middelen van onderwijzing: hoort toch naar Mijne stemme! *Ik zal u raad geven, Mijn oog zal op u zijn*, Psalm XXXII: 8, Ik zal u onderwijzen, wat tot uwen vrede dient! (1) Den Overheden en alle ambtenaren, in 'den staat heeft Hij geraden dat, wilden zij God met Zijnen zegen in het Land behouden, zij dan met allen ernst en ijver, aanhoudend moesten waken en zorg dragen, tot wering en uitroeijing, van alle ongebonde weelde en ijdelheid, en openbare schennis en verachting, van Gods allerheiligste wetten en geboden. (2) Den Leeraars en Predikers van het Evangelie, heeft Hij geraden dat, indien zij zich zelve wilden behouden, en de genen, die hen hooren, zij dan moesten zorgen, door de genade, des Heiligen Geestes, om een diep ontzag, voor de hoogheid van God, en voor de heiligheid van Zijn Woord en dienst, in hunne harten te dragen, en het met geen bloot hersenwerk, woordmakerij, en uitwendige vertooning van Godzaligheid, moesten denken goed te maken. (3) Allen opzieners en kerken dienaars, zonder onderscheid, heeft Hij geraden dat, wilden zij niet dat de Heere Zijn Woord en Geest, en Zijnen kandelaar, eindelijk van dit Land geheel wegnam, zij dan langs alle bekwame middelen, en wegen, in hunne Consistoriën, Klassen en Synoden, ijverig moesten arbeiden, tot voorstaan van de waarheid, en tot op rigting en herstel van het gene door verloop van tijd, en door schandelijk verzuim, overal in de kerk, en in de gemeentens, zoo doodelijk vervallen ligt.

(4) *Hoofden der huisgezinnen*, door het geheele Land, heeft Hij zoo lang geraden dat, wilden zij, in en over hunne huizen, zegen en voorspoed hebben, en dat het hun en hunne kinderen wel ginge, zij dan alles moesten aanwenden, en alle Christelijke middelen in het werk stellen dat God met Zijnen Geest toch in het midden van hen woonde. (5) *Allen inwoneren des Lands*, zonder onderscheid, heeft Hij dien kostelijken, heilzamen raad gegeven, om met allen ootmoedigen ernst, daar naar toch te staan, dat zij den Heere mogten kennen, in alle hunne wegen, wanneer Hij hunne paden dan ook recht zou maken. Spreuk. III: 6. (6) Den ouden en jongen: den rijken en armen, den grooten en kleinen, den vrijen en dienstbaren, den vromen en onvromen enz., heeft Hij geraden, dat zij hunnen weg wel zouden aanstellen, houden Gods Wet en Evangelie altijd voor oogen, en dragen die vastgebonden op hunne harten, hun verzekerende, dat Hij hun dan ook Gods heil zou doen zien Psalm L: 23. In een woord, de geheele Heilige Schrift, is vervuld met alle wijze raadgevingen van Christus, aan alle menschen, in alle staten en gevallen, nooden en verlegenheden enz. Wilden zij, door genade, dien raad maar aannemen, getrouwelijk opvolgen, en wandelen in denzelven; dan traden en gingen zij op den weg, waarin zelfs de dwazen niet zullen dwalen. Jes. XXXV: 8; dan zou hunne vrede zijn als eene rivier, en hunne gerechtigheid als de golven der zee: Jes. XLVIII: 18; en dan zou het goede en de weldadigheid hen volgen alle de dagen huns levens. Psalm. XXIII: 6. Dan helaas! dit is de groote verderfelijke zonde, van het geheele volk van Nederland, dat zij allen raad des Heeren verworpen hebben, en daar hardnekkig in blijven voortgaan, en zichzelve weiden zonder vrees, Juda vers 12. In het staatsbestuur volgt men immers, helaas in vele dingen maar te veel den Politieken raad, van wereldwijsheid, die altijd eene doodelijke vijandin van het Christendom geweest is. In de Kerk volgt men ook niet zelden den raad van vleeschelijke hoogmoed, zeggende: *zijn wij dan ook blind?* Joh. IX: 40. En al het volk wandelt naar het goed-dunken huns harten. Jerem. IX: 14; Een iegelijk

doet wat regt is in zijne oogen. Richt. XVII: 6. Maar niemand hoort er meer naar den raad van Christus, des Vaders Opperste Wijsheid, aan Wien alle de magt gegeven is, in hemel en op aarde, die roept hier uit, tot onzer aller beschuldiging: *en hebt al Mijnen raad verworpen*, en hebt u gelijkaam, geheel wederspanning en ongehoorzaam, tegen Mij gedragen.

4. En hier voegt Hij dan nog laatstelijk bij, *gij hebt Mijne bestraffingen niet gewild*, maar zijt daar altijd ten uitersten afkeerig van geweest. (1) Dit is waarachtig van Christus *mondelijke bestraffingen*, waar Zijn Woord zoo vol van is; en die zoo menigvuldig en aanhoudend aan ons geschied zijn, bijzonder in die dagen, toen er mannen van Goddelijke kracht, op de predikstoelen stonden, en de Heere duizend vrome en wijze Leeraars gebruikte, om de zonden van het Land scherpelijk te bestraffen, en ons die zware oordeelen te bedreigen, die nu over ons gekomen zijn; en dat wee van Gods verlating, met dien schrikkelijken vloek, die nu ons Land verteert. En nog houdt de Heere met deze *Zijne bestraffingen* onder ons niet op, wijl Zijn Woord en deszelfs prediking, nog onder ons gebleven is; hoezeer het helaas! en nogmaals helaas! anders ook wel voorzeker waarachtig is, hetgeen in het Evangelie geschreven staat, Matth: V: 13. *gij zijt het zout der aarde; indien nu het zout smakeloos wordt, waarmede zal het gezouten worden? — het deugt nergens meer, toe dan om buiten geworpen, en van de menschen vertreden te worden.* (2) Dan, de Allerhoogste God, brengt nu nog andere *bestraffingen*, op ons en ons Land, *dadelijke bestraffingen*, ontelbare bezoeken, en zware drukkende oordeelen, waarover wij u, op de vorige boet- en biddagen, omstandig onderhouden hebben. O! Zijne slaande hand, blijft nog hoog over ons opgeheven! — De Heere gaat voort met Nederland, om de algemeene onbekeerlijkheid van het volk te tuchtigen en te verderven. Er moge al, sedert wij laatst op den biddag, van Gods grimmig ontsteken toorn en oordeelen tot u spraken, in het een en ander, eenige verligting of verademing gekomen zijn: want God gedenkt in het midden van Zijnen toorn, nog altijd des ontformens, en mengt zegeningen on-

der Zijne kastijdingen; wijsheid zonder eind of paal, zijn Zijne wegen al te maal; toch blijven er duizend bezoeken en oordeelen van den Heere op ons rusten, waardoor Land en Kerk te gronde gaat, en al eens over ons komen zal, als de maat van Nederlands ongerechtigheid vol zal zijn. *Ook is de graauwigheid op ons verspreid, en wij merken het niet.* Hoz. VII: 9. — Wij zijn toch als een teeringachtig ligchaam, dat ongevoelig uitteert en doodwaarts aangaat, wat vleeschelijke hulpmiddelen wij ook al mogen gebruiken: de Heere blaast toch in alles. En ofschoon wij nu van geleerde societeiten, of maatschappijen, en van allerlei uitvindingen overvloeijen, die onze vaders niet gekend hebben, zoo blijft toch op het voorhoofd van Nederlands volk, deze schandelijke naam geschreven: *Ziet! zij hebben des Heeren Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben?* Jerem. VIII: 9; *en uwe wijsheid, en uwe wetenschap heeft u afkeerig gemaakt.* Jes. XLVII: 10. Meer zal ik nu van des Heeren oordeelen en *bestraffingen* niet spreken, dan alleen, dat Hij ons luide van den Hemel nu ook toeroept en beschuldigt, dat *wij die niet gewild hebben.* En, hoewel daar duizend openlijke bewijzen van zijn, in het gedrag van al het volk, en in hunne ongevoeligheid, en nog steeds toenemende onbekeerlijkheid; zoo zal ik voor den Heere, nu slechts dit eenige bewijs maar voortbrengen, dat ons beste werk daarin gelegen is, dat wij alle Gods regtvaardige straffen en oordeelen, slechts zoeken *af te bidden*, zonder daar eenige vrucht mede te doen. In plaats, dat wij er ons ootmoedig onder buigen en vernederen zouden, zeggende: *ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen den Heere gezondigd.* Micha VII: 9; en dat *ons onbesneden hart, zou gebogen worden, en wij aan de straffe onzer ongerechtigheid, een welgevallen zouden hebben.* Lev. XXVI: 41; en *zitten eenzaam en zwijgen stil, omdat Hij het ons opgelegd heeft.* Klaagl. III: 28, en wij ons van den Heere, onzen God zouden laten tuchtigen; op dat *Zijne ziele van ons niet afgetrokken worde,* Jerem. VI: 8; in plaats van zoo eene opregte vernedering en ziels-boetvaardigheid, zoo willen wij enkel maar,

van Gods oordeelen bevrijd en verlost zijn; wij willen maar ongestoord in onze zonden voortleven, en willen niet dat God ons daarover zal *straffen* en *oordeelen*. O! wat droeviger bewijs kan er toch zijn, dat wij Gods kastijdingen haten, en Zijn jok maar ganschelijk zoeken af te schudden, om onverhinderd in de *zonden* te leven? — Dit is het ware doelwit, van alle die afbedding, van Gods drukkende straffen en heilige oordeelen. O! mijne vrienden! hier hebben wij nu de vier voorname stukken of posten van Nederlands onuitdrukkelijke en onoverzienlijke *zonden schuld* waar, de onze mede in begrepen is, al gelijkaard, en in eene uitgetrokkene somme, voor onze blinde oogen. Och! hooret toch eens gij doove, en schouwt aan gij blinde om te zien! die schrikkelijke *zonden schuld* brengt de Heere hier nu alzoo in, tot onzen laste, en zendt ons die rekening te huis, als eene onbetaalde, en openstaande schuld, en roept nog heden luide van den hemel, met Zijne geduchte stem en Woord, tot het gansche Land, tot onze Profeten, Hoofden en Zienders, en al het rebellerend volk: *dewijl Ik geroepen heb en gij lieden geweigerd hebt enz.*

B. Dan helaas! niet alleen roept de Heere hier alzoo, onze *schuld* uit, maar ook ons *vonnis*, en de schrikkelijke *straffe*, die Hij als de Almagtige, en als de Rigter der gansche aarde, over zoo een snood, wederspanning en atheïstisch volk, eens zekerlijk wil brengen, indien wij onze nek alzoo tegen Hem blijven verharderen, en in onze zorgeloosheid blijven voortleven — Och! Land, Land, Land! hoort hier toch nu des Heeren Woord! dewijl gij dan zulk een ongehoorzaam en wederspanning volk zijt, zegt de Heere, en van uwer Vaderen dagen af geweest zijt, en gij Mijne Hoogheid niet wilt vreezen, en Mijne stemme niet wilt hooren, ziet! zoo kondig Ik u dan aan, en maak u in tijds bekend, gelijk Ik zoo menigwerf alreeds gedaan heb, en nog ben doende, en Mijn Woord aan u ook zekerlijk zal bevestigen: *Ik zal in uw verderf lagchen enz.* — (1) Ik zal, zegt de Heilige Israëls, over u, o ongehoorzaam, rebellerend volk van Nederland! dat Mij zoo lang veracht, verbitterd en getergd hebt, in Mijn Aangezicht, en Mijn Woord niet

hebt willen hooren, maar erger hebt gedaan, dan de blinde Heidenen, en dan Sodom en Gomorra, Ik zal in den dag der wrake, en van Mijne grimmige vervolgenheid, een aller verschrikkelijkst *verwoestend verderf* over u brengen, waaruit gij geenszins zult kunnen ontkomen. — *Mijne grimmigheid* zal Ik dan over u *uitstorten als vuur*; en de hardste *rotssteenen*, zal Ik dan *vermorselen*. Nahum I: 6. Dan zal Ik een haastig, geweldig, en al vernielend *verderf*, over u brengen, dat u zal treffen en *aankomen*, als een *wervelwind*, een *wervelwind*, die uwen staat, vrijheid, Godsdienst, al uwe have en bezitting, ja uw lijf en leven, en zaligheid, en alles, onherstelbaar zal vernielen en verderven, en ter nederslaan; Ik zal alle mijne booze gerigten dan over u zenden, en u te zamen *verderven*, door vuur en water, gelijk Ik u, in dien schrikkelijken nacht getoond heb; en zal uwe ontkomenen, door het zwaard, den honger en de pestelentie, dan ook verteeren, tot dat Ik uwen naam, van onder den hemel mijner Heilichheid, geheel uitgedelgd zal hebben, dat gij geen volk meer zijn zult. — Hoort dit! o allen gij trotsche van harten, en gij God vergeters! die daar zegt: *de Heere doet geen goed; de Heere doet geen kwaad.* (2) Ik zal, zegt Christus, de Heere der heirscharen, in dien dag mijner wrake, eene *vreeze* over Nederlands inwoners brengen, die over hen *komen zal, als eene verwoesting* van den Almagtigen. — Schrikkelijke *angst* en *benaauwdheid* zullen hun dan *overkomen*; alle de pijlen, van mijnen heet brandenden toorn en grimmigheid, zal Ik dan op hen verschieten; Ik zal de *mannen*; met de *verpletterende wapenen*, in hunne handen, dan door geheel Nederland uitzenden, en hun gebied: *gaat door en slaat! ulieder nog verschoone niet en spare niet! doodet ouden, jongelingen en maagden, en de kinderen, en de wijven, tot verdervens toe; maar genaket aan niemand, op dewelke het teeken is; en begint van Mijn heiligdom.* Ezech. IX: 5, 6. En wanneer Ik, zegt de Heere Heere, die verschrikkelijke mannen, een ieder met zijn verpletterend wapen in de hand, alzoo in Nederland zal uitgezonden hebben, dan zal Ik, met Mijne Almagtige hand, den band van alle lependen losmaken; zoo dat schrik, *angst* en *benaauwd-*

heid, verderf en verwoesting, dit booze volk, dat zoo lang geweigerd heeft, mijne woorden te hooren, zal omringen van rondsomme, en zij daarin zullen bezwijken, en roepen tot de bergen: valt op ons! en tot de heuvelen: bedekt ons! Luk. XXIII: 30. — Gewisselijk, dan zal den menschen het harte bezwijken, van vreeze en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen; want de krachten der hemelen zullen beweegd worden. Luk. XXI: 26. — O! die dag, die dag van schrik en duisternis, van verwoesting en verderf, nadert nu reeds tot ons, met sterke schreden; hij komt brandende als een oven; dan zullen alle hoogmoedigen en al wie goddeloosheid doet, een stoppel zijn, en de toekomstige dag zal ze in vlamme zetten, zegt de Heere der heirscharen, die hun noch wortel, noch tak laten zal. Mal. IV: 1. (3) Want, hoort toch, o mijne vrienden! ook het uiterste van dit oordeel, en het volle laatste besluit, van dit schrikkelijk dreigement van Christus, over het onbekeerlijke volk van Nederland! dan zal Ik, zegt Hij, ook in ulieder verderf lagchen; Ik zal spotten wanneer uwe vreeze komt. — O! hadde de Heere zulks alleen maar willen doen, in dien laatsten water-vloed, dan ware het gansche Land voorzeker! in eene zee veranderd geworden. — En nogtans bedreigt de Heere dit uiterste, van alle Zijne schrikkelijke straffen en verdervende wraak-oordeelen, hier aan ons en aan ons Land; dat Hij, indien wij weigeren ons te bekeeren, en de mate onzer ongerechtigheid willen vol zondigen, en atheïstisch, blind en verstokt van hart blijven, en Zijne hoogheid ten einde toe willen verachten; Hij, de Heere, die hemel en aarde bezit, en die met een enkel woord alles, in een tijdelijk en eeuwig verderf kan storten, dan Zijn hart geheel van ons zal aftrekken, en ons, in eenen grimmigen vijand zal veranderen, en al Zijn medelijden en ontferming, over ons zal afleggen; en dat Hij dan zal lagchen en spotten in ons verderf, en zich zal verblijden en verheerlijken, in de eeuwige verwoesting, die Hij over ons zal brengen.

O! die dag zal Hem, een vrolijke dag zijn, wanneer Hij, zonder eenige verschooning, dat snoode volk van Nederland, in het vuur van Zijnen ijver

zal verteeren, en hen van rondsomme zal in vlamme zetten, en roeijen het geheel uit, en stellen het tot een geducht voorbeeld, voor alle andere zondige volken en natiën, om zich daaraan te spiegelen, opdat zij in het zelfde verwoestende oordeel niet vallen.

O! mijne vrienden! wijl de mond des Heeren dit gesproken heeft, zoo zal het ook zekerlijk alzoo geschieden: want onze Heere Jezus Christus is geen man dat Hij liegen zoude enz. Dan, wie er nu onder ulieden, alzoo blind en verstokt van harte mogt zijn, dat hij dit alles niet zou willen aannemen en gelooven; en voor die goddelijke waarschuwingen en bedreigingen, in 't geheel niet vreezen; tot dien hebben wij dan niets meer te zeggen: die kan dan heen gaan, en wandelen zoo 't hem goeddunkt, en houden zich gewaarschouwd, en sterven zoo in zijne zonden. En ik, arm, ellendig man, hoop ook eens heen te gaan, zoodra mijn Verlosser zal gekomen zijn, met dit getuigenis van Zijne genade, in mijn gemoed, dat ik, als een getrouw wachter van den Heere, u allen te zamen die hier zijt, van het verderf heb gewaarschouwd; en dat ik u allen, ook leven en dood, zegen en vloek heb voor oogen gesteld. Och! mijne lieve vrienden! kiest, kiest dan toch het leven! opdat gij leven moget, en behouden moogt worden, in den dag des toorns des Heeren, die zekerlijk over ons komen zal. — Ja, opdat gij leven moogt, gij en uw zaad. En komt dan gij allen, die voor de woorden des Heeren wilt beven, in den namiddag hier weder, voor Zijn heilig aangezicht; om te hooren en te bekennen, wat tot uwen vrede dient; en hoe gij het verderf, door Zijne Almagtige wonder-genade, zult ontvlieden. — Dat geve en verleene ulieden de Heere, die is, die was, en die komen zal! Amen.